

NEZNANAC U KORNVOLU

LIZ FENIK

Prevela
Dubravka Srećković Divković

Laguna

Naslov originala

Liz Fenwick

A CORNISH STRANGER

Copyright © Liz Fenwick 2014

Translation copyright © 2016 za srpsko izdanje, LAGUNA

NEZNANAC U KORNVOLU

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Prvi deo
DŽONTI

✚ Prolog ✚

Nakosivši pramac ka ušću Francuzovog potoka, luger je ostao bez vetra u jedru i plima ga je ponela napred, kupajući ga u popodnevnom suncu. Džonti je zažmirila, ali ništa time nije promenila. Boje se neće vratiti u taj prizor. Svet je postao monohromatski siv, ako tako nešto postoji. Mora biti da postoji, jer sve je sad bilo samo mešavina svetla i senke u različitim odnosima. Mozak i oči primali su iste nadražaje kao i pre, ali nešto se gubilo u prenosu.

Jedro je delovalo tamno, pa je tako znala da nije belo. Možda je grimizno. Sklopila je oči, zadržavajući pred sobom tu sliku kao izbledelu crnobelu fotografiju. Obrisi brodića bili su joj strahovito poznati – ali nemoguće je da je to *Džezebel*. Srce joj je žignuo bol, silom puštajući napolje ono što je tu počivalo zaključano, bezmalo zaboravljeno. Dogodilo se to predavno i Džonti čak nije više bila sigurna da su joj sećanja verna istini. Bio bi blagoslov da joj je pri tom padu i udarcu glave stradao mozak, a ne sposobnost da vidi boje.

Steglo ju je u grudima. Nakašljala se, te je stezanje popustilo. Pogledala je ka terasi, gde su pčele raspomamljeno

letele od jednog do drugog lavandinog cveta, podsećajući je na to da vremena ima veoma malo. Sela je za svoj sto, dohvatila olovku i počela da piše. Ruka joj je podrhtavala. Nije više bilo zaobljenih oblika njenih slova. Zamenile su ih reckave crte i oštri šiljci, tamo gde im nije mesto.

Kucnuo je čas da se ispriča istina. Godinama je ta laž bila sve, a istina je postojala samo u mojim mislima. Ali sada kad je blizu kraj, moram da objasnim dok nije prekasno, i dok istina još nije, kakva god da je, umrla sa mnom.

✧ Prvo poglavlje ✧

Školske uniforme i ranci prolazili su u povorci pored grobljanske kapije na drugoj strani ulice, tri sprata niže. Čak i sada, iako je proteklo četrnaest godina otkako je poslednji put obukla uniformu, Gejb je pamtila kako joj je vuneni štof karirane suknjice grebuckao noge i kako se remenje torbe usecalo u ramena. Prinela je slušalicu uvu i ponovo se čulo kako zvoni. Njenoj babi Džonti Blajd trebaće najmanje šest zvonjenja da stigne do stola gde joj stoji stari telefon od bakelita. Džonti sigurno nije daleko, ali u poslednje vreme toliko je onemoćala da joj je napor i da ustane iz svoje naslonjače kraj velikog isturenog prozora.

Dok je telefon zvonio peti put, Gejb se okrenu ka kutijama za pakovanje rasutim oko nje. Služba za seljenje stiže sutra – s dizalicom kojom će izneti njen klavir kroz prozor. Koliko godina ima otkako su uradili obrnuto? Četiri? Vreme leti kad ne gledaš.

„Manakan trista dvadeset pet.“

„Zdravo, Džonti.“ Gejb se osmehnu. Više se niko ne javlja tako na telefon. Nije baš ni primenljivo ni tačno. Ali uistinu

odbija one iz teleprodaje, ako uopšte puste telefon da zvuči dovoljno dugo da se Džonti javi. Gejb je bila ubeđena da njihova pometnja uliva njenoj babi bar malčice zadovoljstva. A kada Džonti pozovu staklari da nude zamenu prozora ili izgradnju staklene bašte koju ona niti želi, niti može sebi da priušti, prebacila bi se glatko na francuski, nemački ili italijanski. Nikada nije objasnila Gejb kako je naučila da tako tečno govori tolike jezike. Njen odgovor je uvek glasio: „Imam uvo za to, draga.“

„Gabrijela, baš divno što si se javila!“

Gejb je zapazila zadihanost i podrhtavanje u babinom glasu.

„Kako si?“, upita, znajući da neće dobiti iskren odgovor.

„Sasvim dobro, hvala.“

Gejb zamisli svoju babu kako isteže mršavo telo, ispravlja leđa što god može. Čak i sa svoje devedeset dve godine, još je održavala izuzetan stav i otmenost, na kojima joj je Gejb zavidela. Kad god je bila na pozornici, pokušavala je da dočara Džontinu pozu, da je privije uz sebe kao kakav nevidljiv plašt koji će je štititi. Iskrivila je lice. Četiri godine nije nastupala na pozornici – život se preusmerio drugom stazom i sada se Gejb tom uzdržanošću služila kao odevnim predmetom svakoga dana. Pokazala se vrlo korisnom.

„Upravo me je zvala gospođa Bejts.“ Gejb duboko udahnu. „Rekla mi je da si odbila da ti obnovi recept.“ Sela je na jednu veliku kartonsku kutiju. Sve u njenom stanu na poslednjem spratu čekalo je spakovano i spremno. Mada tu nije ni bilo mnogo stvari: klavir, klavijatura i, naravno, nekoliko Džontinih slika. To je bila najvažnija Gejbina imovina. Gejb je kutije napunila knjigama i fragmentima svoga bivšeg života, i čudno joj je bilo dok je prebiralala po starim programima, partiturama, isečcima iz novina, prikazima i

grupnim fotografijama sa predstava. Čak je naišla i na osušenu žutu ružu iz buketa koji joj je Džonti poslala nakon njene prve opere na konzervatorijumu – na prvoj godini Gejb se istakla u horu vrhunskih glasova i dobila solističku ulogu. Sada su odjeci njene nekadašnje ličnosti bili nagurani u kutiju s natpisom RAZNO. Nije ih imalo mnogo, ali to je tad bio tek početak.

„Ne treba mi više ta glupost.“ Džonti se zakašlja. „Izaziva mi smetnje s varenjem, a u životu mi je ostalo vrlo malo uživanja, među kojima je i hrana.“

„Da li doktor to odobrava?“ Gejb je znala odgovor pre nego što ga je Džonti i izgovorila.

„Ne.“

„Džonti, imaš dijabetes. Ne moram ja da ti pričam šta to znači.“

„Ne, ne moraš.“

Gejb zažmuri, u nadi da je Džonti samo naišao trenutak tvrdoglavosti. Uprkos poodmaklom dobu i dijabetesu, sve donedavno se veoma dobro držala. „U redu, neću ti pričati. Dolazim sutra uveče, pa ćemo tad o tome razgovarati.“

„Ne znam zašto to radiš. Dobro mi je i samoj. To je budalasto! Ne, to je neopevano glupo.“ Džonti je škripavo udahnula vazduh. „Mladi treba da budu u Londonu i da žive, a ne da se preobraćaju u pustinjake u zabačenim brvnarama.“

Gejb uzdahnu. „Ti si tu živela kad si bila mlada.“

„Drukčije je to bilo. Ja sam bila ratna udovica s detetom, a ne neudata devojka.“

„To si već rekla, i slobodno možeš to da kažeš i sutra i svakog narednog dana.“

„Zar se ponavljam?“

„Samo onda kad hoćeš da isteraš svoje.“ Gejb je znala da se Džonti neće okaniti, a isto tako je shvatala i da Džonti

ne želi da prihvati da finansijski više ne mogu da žive u dva odvojena doma. Njena baba više nije slikala i penzija joj je bila vrlo mala, a Gejbini prihodi bili su nestalni – komponovanje muzike za reklame ne donosi redovan novac – pa tako nije bilo besmisleno što prodaje stan u Londonu. Ne mora da bude tu da bi radila svoj posao, a prodaja će im obezbediti dobru finansijsku injekciju.

„Videćemo se sutra uveče – i pij tablete i dalje. Gospođa Bejts će ubrzo svratiti da ti donese zalihu.“ Pre nego što je Džonti stigla da se pobuni, Gejb je spustila slušalicu. Nije mogla da se otrgne utisku da njena baba diže ruke od života. Gejb je bila svesna da je i to među razlozima iz kojih je selidba u Kornvol pravi izbor. Džonti je potrebna pomoć, ali previše je ogrezla u sopstvene navike da bi ikome iz sela dozvolila da joj pomogne sem kad je posredi neka kupovina i malčice pospremanja.

Džonti je kroz prozor videla potok, naspramnu obalu i nešto dalje reku. Ti prizori su joj čuvali zdrav razum i bili joj pouzdan drug bezmalo sedamdeset godina. Mnoge je tajne morala da krije. A to mesto, ta voda i to drveće pomagali su joj da ih prećutkuje. Reka se nije menjala, a razliku su u predeo unela samo nekolicina seoska zdanja i šaćica novih kuća izgrađenih preko reke. Potok i rečno korito gomilali su nanose jer je kiša spirala zemlju s njiva, a ipak je njenom oku duša te reke, same te vode, ostala ista. Nasmejala se. Naravno da se skroz-naskroz vara. Voda se menja sa svakom plimom i svakim jačim pljuskom. Njen život i jeste ta postojana ali neprestano promenljiva priroda reke. Ona čuva njene uspomene, a njena lepota joj je obezbeđivala nadahnuće i utehu.

Obrćući naliverno u ruci, razgledala je sebi prste. Nekada su bili među najlepšim njenim odlikama, ali sad su joj tanku kožu šarale staračke pege, a zglobovi su zbog reumatizma delovali preveliko na dugačkim prstima. Nadnela je pero nad hartiju. Odakle da počne? Štošta je imala da ispriča, a čak ni sad nije bila sigurna da li to želi. Kakvu će korist to doneti? Nikakvu, pomislila je; samo će njoj omogućiti olakšanje kakvo donosi ispovest. Sem što, možda, Gabrijela treba da zna. Moguće je da će joj pomoći.

Rodila sam se kao Džinet Marija Kristina, u Rimu. Krstio me je papa Benedikt XV, što je porodicu moje majke veoma obradovalo, a roditelje moga oca razjarilo. Jedina im je uteha bila što se makar nije rodilo muško, iako su očajnički želeli naslednika, i zbog toga sam rane godine života provela gotovo isključivo u Evropi.

Džonti diže oči, zamišljajući onaj veliki stan u Milanu, s velelepnm prozorima i mirisom mlevenog badema, sve dok ono što se upravo odigravalo pred njom nije izbrisalo prošlost. Suprotnom obalom je išla čaplja, dramatično se ističući čistom belinom naspram blata. Džonti više nije mogla da oseća boje. Kao da je čitav svet jednoličan. Bila je prazna, a blato samo blato, ne grimiz, pruska plava, Hukerova zelena i pečena umbra s trunčicom indiga. Čaplja je bila bela, ili tačnije, sadržala je samo odsustvo boje, ništa više. Žmirnula je u nadi da će se finije nijanse vratiti, ali ptica je i dalje bila bela, a blato naprosto tamno. Nastavila je da piše.

Većim delom ranog detinjstva imala sam guvernantu i putovala s roditeljima kuda god da ih je vodila majčina karijera. Bile su to osunčane godine slobode, muzike i boja, naročito ljubičaste. Majci je to bila najdraža boja i nosila je na sebi svaku njenu nijansu, od nežne modrosive do najtamnije, carske.

Ispunjava me sreća kad se osvrnem u to doba. Bila sam razmažena i obožavana. Evropa mi je bila igralište i učionica. Okruživali su me razni jezici i bez po muke sam govorila čas jedan, čas drugi, nesvesna da to uopšte radim. Bila sam ušuškana u zagrljaju međusobne majčine i očeve ljubavi, i ništa nije narušavalo lepotu našeg života sem putovanja u Englesku jednom godišnje, u goste očevoj porodici.

Moji deda i baba po ocu živeli su u Kornvolu, u Polruan hausu, izgrađenom u gornjem toku reke Liner. Kad sam bila veoma mala, ličila mi je na neko začarano mesto, s livadama što sežu do vode i bregovima obraslim gustom šumom. Sećanja na te prve posete obojena su radošću i smehom. Ali potom, kada sam porasla i kad mi je umro deda, atmosfera se promenila. Pošto moji roditelji nisu imali više dece, ja sam naprosto bila podsetnik na očev neuspeh da obezbedi naslednika. I tako smo dolazili svake godine u Kornvol, i te divne sobe ispunjavao je, zajedno s vodenastim suncem, hladni muk.

Kako su prolazile godine, tako sam počela da odlazim na reku sa ocem. Učio me je da jedrim u jednom starom plitkom čunu, a na vodi i u hangaru za čamce bili smo oslobođeni majčinih ćutnji i stisnutih usana. Nikad se nije osmehivala. Zato smo otac i ja nadmašivali sebe provodeći dane u čamcu, kakvo god da je vreme. Po svršetku svakog boravka tamo, vraćala sam se majci koja vrti glavom zbog moga mrkog, pegavog lica. Prigovarala je ocu kako mi upropašćuje šanse da nađem muža, tako pocrnela, a otac i ja smo se smejali...

Zazvonio je telefon. Džonti uzdahnu i prestade da piše. Ko je to sad ometa? Mora ovo da zapiše dok nije iščezlo, ali telefon je zvonio, i zvonio, i zvonio. Zatvorila je poklopcem nalivpero i oslonila se obema rukama o ručke fotelje da bi

potisnula telo naviše. Svaki zglob je škljocnuo dok je légao na mesto, a ona je krivila lice dok je koračala ka telefonu.

Okanca prozora nad njenim pisaćim stolom uokvirivala su pogled na tri strane. Na jugu – Francuzov potok pun od plime. Pravo ispred Džonti, reka vijuga na zapad, ka suncu koje zalazi; na severu obalu Kalamansaka polako prekriva voda. Otvorila je fioku stola i izvadila svesku. Sunce je palo na stranice, obasjavajući ih, a Džonti se zagledala kroz prozor. Nebo je bilo maltene bez oblačka, te je znala da je sigurno ugasitoplavo, s nežnom primesom rumenog alizarina, ali ona je samo videla nebo u različitim svetlinama sive boje.

Boje. Nema ih više. Ne vidim ih. Život postaje mračan, nema više onog što mi je osvetljavalo dane. Sećanje me izdaje i jedino sam ovde još zbog tebe, Gabrijela.

Mnogo šta je imala da kaže, mnogo šta joj se vrtelo po glavi, zbunjujući joj i mozak i prste. Preletela je ono što je pisala juče, pa nastavila.

Mislila sam da tim danima nikada neće doći kraj. Izrasla sam visoka i tanka – na majku sam imala tamnu kosu, a na oca plave oči – i bila sam više Italijanka nego Engleskinja. Pa ipak, kad ne jedrim, put mi je bila svetla „kao u porcelanske lutke“, kako je govorila moja baba Italijanka, moja nona. Prešla bi mi palcem po obrazu, pa me poljubila u vrh nosa, a kad zatvorim oči, i sad osetim to nežno golicanje po licu, a njen miris, na ružu i cimet, postane svež kao da je tu. Oboje je strasno volela: kuća i bašta bile su joj pune ruža, a cimet je obožavala da stavlja u jela.

Iz Džontinog čaja vila se para. Nije mogla da zamisli nonu a da ne ogladni. Čak i kad bi otišla do kuhinje po biskvit, ne bi popunila tu prazninu u sebi. Uzdahnula je.

Sa šesnaest godina poslali su me u Englesku da se školujem i da se upristojim dovoljno za merila moje engleske babe. Ja sam od samog početka bila protiv tog plana, pošto mi nije bila draga, a ni ja njoj. Ženski koledž Čeltenam neće to popraviti. Tamo sam se osećala kao da su me vezali u ludačku košulju, jedino što su mi oni prvi propisno upregli i usmerili ljubav prema umetnosti. Dakle, kao što vidiš, slikanje jeste bilo prihvatljivo za unuku leđi Penrouz – ali samo kao hobi.

Moja profesorka crtanja uočila je da obećavam. Bodrila me je i svaki slobodni trenutak provodila sam po ateljeima, eksperimentišući sa svim mogućim tehnikama. Sloboda koju daju ulje, glina i metal, nakon godina olovaka, akvarela i kreda, otvorila mi je oči i kapiju budućnosti. Sve je bilo novo i uzbuđljivo.

Džonti pređe prstima preko onog što je napisala. Da li to zaista ima neki značaj? Godinama je ubeđivala sebe da istina nije važna, da laž nikoga neće pozlediti. I za sve te godine niko nije razotkrio njenu tajnu. Uzdahnula je. Na neko vreme i sama ju je bila gotovo zaboravila, pošto je u izmišljotinu bilo lakše poverovati. Dakle, zar mora iko da zna? Mogla bi pustiti da istina umre sa njom, i ko će za to mariti? Nije li bolje da neke stvari ostanu neizrečene i neznane? Ali ne, ne. U poslednje vreme postao je u njoj neizdrživ poriv da bude iskrena; znala je da mora reći istinu Gabrijeli i čitavom svetu.

Čangrljanje kamenja na stazi najavilo je Gabrijelin dolazak. Džonti je bila spremna sve da preduzme samo da spreči unuku da se doseli ovamo, ali Gabrijela je bila tvrdoglava kao i ona sama.

„Ali moja smrt će je hitro vratiti među žive. Kad mene više ne bude, neće ostati ovde“, izgovori Džonti naglas i

obazre se po sobi. „Ovde za nju nema ničega sem uspomena.“ Pogled joj tad pade na sliku njenog sina Filipa. Dugo je već otkako su ostale bez njega.

Džonti ustade. Sileći telo da radi ono što mu se kaže, maltene je mogla da izbroji svaki pršljen dok je kičma nastojala da joj se složi i poravna. Većinom se uspešno borila s bolovima, ali u poneke dane, kad vlaga s reke prodire u brvnaru, od ukočenih zglobova naglas je jaukala. Srećom, sve dosad tu nije bilo nikog da je sluša. A odnedavno su i uspomene terale iz nje jauk. Kako da im zabrani da joj naviru u misli? Moraće, zarad Gabrijele.

Uz reku se ka Gviku kretao heldfordski čamac na šest vesala, a kroz prozor su doletale kormilarove naredbe. Nekada ključno važni za trgovinu, pošto su ih koristile brodovođe kako bi mogle hitro da se vrate do svojih brodova, sada su ovi čamci služili za sport. Gotovo svakog dana Džonti je vidala razne ekipe kako prolaze potokom, vežbajući, i jedino je mogla da ih posmatra. Uzdahnula je i stavila svesku u fioku stola. Zaključavši je, ubacila je ključ u džep bluze. Nije želela da Gabrijela to vidi dok ona ne ode sa ovog sveta, a to će biti veoma brzo.

Gejb je istegla vrat unazad pa napred kada je spustila prozor, uživajući u svežem vazduhu. Još malo pa je stigla. Prošavši pored nekog traktora, mahnula je poljoprivredniku, pa produžila puteljkom. Ta poslednja deonica uvek bi joj se oteгла, pošto je žudela da stigne u svoj Bosvorgi, u kuću nad vodom. Bila je udaljena od sveta, bezbedna. Oduvek takva. Prošavši skretanje ka Orčard lejnu i zatonu Penarvon, odvojila se putićem i usporila da se osvrne ka Falmutskom zalivu. S godinama je drveće izraslo i gotovo da je zaklanjalo vidik,

mada ne sasvim. Osmehnula se od uva do uva, osećajući kako se napetost rasipa iz nje u čisti vazduh.

Put je bio pun rupa, te su pretovarena kola jadikovala kad god bi na neku naletela, uprkos svem svom trudu da ih izbegne. Ubacivši menjač u drugu brzinu, krenula je naniže i prošla pored tri šetača što su uživala u sunčanom popodnevu. Još stotinu metara i stigla je pred kapiju. Zaustavila je auto i izašla. Ispravivši tablu koja je upozoravala uljeze da se čuvaju, iznova se zapitala čega to treba da se paze. Tu je stanovala naprosto umetnica pustinjakinja koja živi sama; nije bilo opasnih pasa, čak ni nekog krupnog čoveka; samo jedna starica. Srećom, već godinama su Džontin život umetnosti i samoće narušavala jedino povremena zalutala skitarala.

Gejb se opet osmehnula kad je otvorila kapiju, zahvalna što niko ne vreba njenu babu. Džonti kao da se nikad nije bojala takvog izolovanog života, i tome se Gejb divila. Provezla je kola kroz kapiju, pa je zatvorila, a onda produžila stazom i parkirala ih kod šupe.

Otvorivši vrata, Gejb duboko udahnu. Vazduh je bio vlažan, mirisan od eukaliptusa i bora. Dom. Bambus što je rastao duž jedne ivice staze šuštao je kao da ga je ošinuo snažan vetar, ali zato su listovi divovskog eukaliptusa nad njom mirovali; dakle, sigurno je uzrok neka životinja koja lovi. Gejb je otvorila prtljažnik i uznemirila jednu čavku, koja se gorko pobunila kad je prhnula i odletela. Naslonila se na svoj mali automobil i zagledala se u plavo nebo. Nekoliko oblaka hitalo je iznad borova što su štitili brvnaru od oštrog severca, i bilo je veoma toplo za septembar... zakasnelo leto.

Izvadivši kese s namirnicama, Gejb pođe ka brvnari, primećujući da je pronikao korov tamo gde se šljunak proredio. Neki dan, i to vrlo uskoro, moraće da izvadi trimer i malčice obuzda tu divljinu. Znala je da će biti mnogo posla. Prilikom

poslednjeg dolaska, pre šest nedelja, primetila je da se babi zdravlje naglo osipa – mada Džonti to nikad ne bi priznala. Čeka je žestoka borba dok ne bude naterala Džonti da uvidi da joj je Gejb potrebna. Devedesetdvođodišnja žena ne može da živi u izolovanoj brvnari tako sama, a nemaju novca za stalnu pomoćnicu, niti bi Džonti dočekala dobrodošlicom takvu zamisao. Poduhvativši kese bolje, zastala je da oslušne krik galeba. Reka se videla kroz borove, a brvnara sa oplatom od kedrovine maltene se stapala s padinom. Na taj prvi prizor Džontinog skrovišta, uvek bi osetila kako joj u grlu raste knedla. Bio je to njen dom, i toliko je pametno što ovo sad radi da više nije bila ni sigurna zašto je tako davno otišla iz njega.

Pozno popodnevno sunce pržilo je kedrovu oplatu, a Gejb je videla babu kako sedi za piscim stolom, zagledana kroz prozor u reku. Ispred Groin Pointa uplovila je mala jedrilica. Delovala je veoma miroljubivo. Gejb je tad okrnula pogledom i neposrednu okolinu. Baštica je bujala od agapanta, lavande i korova – za to malo nedelja od njenog poslednjeg dolaska korov je maltene zagušio plemenitije biljke. Imaće ozbiljnog posla, ali ako vreme ostane ovako lepo, biće to radost. Obrnuvši se opet ka brvnari, videla je da su kuhinjska vrata otvorena i da joj žele dobrodošlicu.

Gabrijela je ušla natovarena kesama. Džonti je zastala na vratima kuhinje, primetivši na unuci tamne podočnjake. „Rekla sam ti da ne dolaziš.“

„Kakav je to pozdrav?“ Gabrijela spusti kese, priđe Džonti i zagrla je, a onda se odmače pa je premeri.

Previše ispitivanja neće biti dobro. Džonti je umela da se krije, ali napad je najbolja odbrana. „Jedini koji zaslužuješ.“

„Osuđena si na mene.“ Gabrijela krenu da odlaže namirnice.

„Tu ima dovoljno za petočlanu porodicu“, zavrte Džonti glavom.

„Rekla si da ti ne prija trenutna ishrana, pa sam zamislila da ti kuvam i da vidimo možemo li savladati te smetnje s varenjem.“

„Sumnjam.“

„Mislim da su smetnje otud što živiš na biskvitima, a ne na pravoj hrani.“ Gabrijela zastade i okrete se ka njoj. „Deluješ mi umorno. Idi i sedi na suncu dok se ja raspakujem, a onda ću ti doneti čaj.“ Gabrijela se osmehnu, a ipak su joj oči izgledale tužno. Džonti je znala te oči. Godinama su je proganjale.

Pošla je ka prednjem delu brvnare i izašla na terasu. Između kamenova je rastao korov. Sagla se do tla, ali nije imala dovoljno snage da počupa proklete biljke. Predugo su tu. Kako ih je tek sad ugledala?

Klonula je na stolicu. Štošta joj se izmiče iz ruku, ne samo korov što se ugnezdio na terasi. Ruže su već toliko dugo prepuštene same sebi da više liče na trnjak nego na ukras vrta. Kad bih ih videla nona, njena baba Italijanka, zgrozila bi se. Zabacivši lice naviše, Džonti je načas sklopila oči. Iako se bližio kraj septembra, u suncu je još bilo snage, te joj je grejalo lice. Džonti jeste bila umorna, baš kako je Gabrijela rekla, i sa svakim danom trebalo joj je sve više energije za svaki dah; što je još važnije, ništa nije moglo da je zainteresuje niti da joj probudi apetit. Nije joj preostajalo mnogo snage, a trebala joj je snaga da obavi ono što mora da obavi. Možda je dobro što je došla Gabrijela, sa svim tim svojim paničenjem i hranom. Potkrepiće je taman koliko da dovrši.

* * *

„Zašto si ovde?“, zaškilji Džonti.

Babine oči nisu bile bistre onako kao u Gejbinom pamćenju. Živa plava boja zamutila se i izbledela. Džonti se okrenu da pogleda ka potoku, a Gejb se seti svih onih trenutaka kad je ulovila babu da zuri u reku, ne kao u predeo, već u samu vodu. Ponekad je Džonti i satima gledala u potok ili reku, ne slikajući i ne skicirajući, samo posmatrajući, kao da za nečim traga. Potkraj rata more umalo nije prekratilo Džonti život, ali na kraju ju je spaslo tako što joj je donosilo hranu na sto.

„Želim da budem ovde.“ Gejb je znala da nema svrhe da podseća Džonti na to u kakvoj su stisci s novcem. Džonti je to znala i zato je i živela na jeftinim biskvitima.

„Ne, nego si ovde zato što ja umirem.“ Umorne oči usredsredile su se na Gejb.

Gejb prošetala po terasi, pitajući se kako na to da odgovori. Donekle je to bilo tačno. Ali nije samo to bilo razlog.

Džonti se nasmeja. „Više nisam ni za šta. Ništa me ne služi kako treba, a ponekad uopšte i ne služi.“ Džonti se gibala dok je ispravljala gornju polovinu tela. Baba se i dalje oblačila onako kako ju je Gejb uvek viđala: tamnoplava mornarska bluza i pantalone, na nogama platnene patike, leti bele, zimi crne. Pridigavši se dopola, Džonti je zastala i uvukla vazduh, a Gejb primeti da je babinim licem promisluo grč bola, ali nije se pomakla. Znala je da Džonti ne želi njenu pomoć: time bi joj samo pogoršala muke, bile bi još upadljivije. Džonti je više od svega cenila nezavisnost.

Ona je bila sva Gejbina porodica još od trinaeste godine. Od tročlane porodice – koju su činili Džonti, Gejb i Filip – sveli su se na dvočlanu kad je njen otac poginuo u eksploziji

naftne platforme na Severnom moru, a uskoro će ostati samo Gejb. Ničim to nije mogla da promeni. Međutim, moći će da joj to preostalo vreme pretvori u nešto posebno. Nadala se da će svojim boravkom ovde olakšati donekle Džontine tegobe, pa makar i samo malčice. Ulazeći u brvnaru, Džonti se okrenu i osmehnu se. „Drago mi je što te vidim.“

Gejb je prisilila sebe da ostane u bašti dok se baba polako vraćala u kuću. Jedno je njena želja da pomogne babi, sasvim stoto kad bi je navela da se oseti još gore zbog svoga oronulog zdravlja, pa je zato, radije nego da pritrči Džonti, krenula da čupa korov što je izdžikljao između kamenih ploča. Zaključila je da je vreme bilo lepo, pošto su mnogi strukovi lako izlazili, rasipajući suhu zemlju po terasi, ali nekoliko ih je bilo upornije; njihovi korenovi zadirali su duboko, stabla su pucala iznad površine, te je bilo izvesno da će opet izrasti.

Džontini kapci su zatreperili i konačno su proređene trepavice počinnule na tankoj koži. Disanje joj je postalo pravilnije, odižući izbledeli jorgan plitkim talasima. Gejb je izašla iz sobe, ostavivši vrata odškrinuta. Koliko li se samo puta uvukla pod taj jorgan, preplašena od nečeg u noći? Previše puta da bi izbrojala. Džonti je sada bila toliko mršava da se jedva raspoznavala na krevetu. Dušek pod njom bio je prastar i oblikovan prema mlađem Džontinom obličju, jer Džonti je pre mnogo godina prestala da obrće taj dušek, otprilike u vreme kad je Gejb izgubila oca.

Stojeći pred babinom spavaćom sobom, Gejb je pažljivije razgledala dnevnu. Mada su presvlake na stolicama i divanu izbledele, u toj sobi je bilo prijatno. Gejb je oduvek volela bezmalo četvrtasti, praktični oblik tih naslonjača i

pravougaonog divana. Sigurno su bili skupi, čim tako lepo traju tolike godine. Kroz otvorena balkonska vrata pirnuo je povetarac s mirisom bora, a nebo je nad horizontom bilo blistavogrimizne boje i bledelo je u svetloplavu kad je iskoračila napolje i pogledala pravo naviše. Vazduh se bio ohladio, a ono nekoliko oblaka što su još lebdeli nad padinom bojile su rumene senke.

„Crveno kada se smračuje, neka se mornar raduje. Crveno kad sunce izlazi, neka se mornar pripazi.“ Promrmljavši te reči, Gejb se namrštila. Nije baš znala sadržje li iole istine. Uprkos tome što je tolike godine života provela tu u Bosvorgiju, nikada nije jedrila; veslala jeste, ali jedrila ne. Ni njen otac nikada nije jedrio, bar koliko je znala. Zanimalo ju je nije li to zbog Džonti. Odnosi njene babe s morem bili su složeni. Plivala je i veslala do Helforda, ali nikada dalje, i znala je beskonačno dugo da zuri u more. Džonti nikada nije govorila Gejb o svojim doživljajima, ali Gejbin otac Filip pripovedao je mnogo puta o Džontinoj hrabrosti. Silno se ponosio onim što je njegova majka radila za vreme rata, kao i njenim umetničkim uspesima. Nažalost, nikada nije preterano detaljno opisivao Džontine ratne godine, a možda je i ona sama bila previše mlada da bi je to zanimalo. Možda će Džonti progovoriti o tome sada, ako je bude pitala.

Prikupila je počupani korov, pa se popela uz stepenice stare šupe i spustila ga na gomilu za spaljivanje, a onda otišla do kola i uzela svoje kofere. Moraće tačno da utvrdi stanje Džontinog zdravlja. Njena baba voli da vrda, ali sigurna je da će joj gospođa Bejts dati neophodna obaveštenja. Ta žena nekako uspeva sve da zna, uvek je takva bila. Upravo je gospođa Bejts i saznala kad su ona i Džena Vilijams krale kruške iz bašte jedne kuće u selu.

Ušavši u svoju sobu, Gejb se osmehnu stvarima što su još počivale na policama iznad prozora. Bila je tu nagrada za pevanje koju je osvojila u školi. Ocu je bilo neopisivo drago. Obožavao je njen glas i podsticao ju je da peva otkako je pamtila. Bila je ubeđena da se ne bi radovao smeru koji je poprimio njen život, ali nadala se i da bi je razumeo da je još živ. Na komodi je stajala fotografija na kojoj ona sedi za klavirom, a otac obrće stranice nota. Sve je to sasvim jasno pamtila. Upravo je bila otpevala svoju omiljenu škotsku baladu „Smeđokosi Alan“, a pojma nije imala da će more oteti i njenog oca od nje. Jedino je znala da je more važno u njihovom životu, uglavnom zbog položaja brvnare, nasađene nad samom vodom.

Dok se raspakivala, zapevušila je tu melodiju, a potom je zapevala i sa rečima. Ovoga dana nije vežbala glas, pa joj se isprva kolebao:

*Kako mi je srce tužno
kad ustanem jutrom rano
ò hì, ja bih s tobom pošla
hì ri bhò hò ru bhi
hì ri bhò hò rinn o ho
smeđokosi Alane, ò hì, ja bih s tobom pošla*

*Ako ti je pesak jastuk,
morska trava ležaj meki
ò hì, ja bih s tobom pošla
hì ri bhò hò ru bhi
hì ri bhò hò rinn o ho
smeđokosi Alane, ò hì, ja bih s tobom pošla*

*Ako su ti foke straža,
morske ribe sjajne sveće,
ò hì, ja bih s tobom pošla
hì ri bhò hò ru bhi
hì ri bhò hò rinn o ho
smeđokosi Alane, ò hì, ja bih s tobom pošla*

*Nek se groze, ja bih pila
krv tvog srca utopljenog
ò hì, ja bih s tobom pošla
hì ri bhò hò ru bhi
hì ri bhò hò rinn o ho
smeđokosi Alane, ò hì, ja bih s tobom pošla*

Otpevavši poslednji ton, pogledala je kroz prozor; voda Francuzovog potoka bila je pod sve slabijim svetlom kao staklo. Sad kad je ovamo došla zastalno, naučiće da jedri. To ne može biti preterano teško, a budući da joj je reka ispred kućnog praga, bila bi sramota da ne nauči. Sutra će u klub jedrenja da sazna kakvu obuku imaju.

U kuhinji je dohvatila listić papira. Kao i obično, bila je to iskorišćena hartija od neke skice ili slike koju je Džonti odbacila. Uvek je bilo pravilno iscepanih komadića i kraj telefona. Nikad se ništa nije bacalo. Gejb se zapita – za sve te godine, koliko li umetničkih dela nije doseglo Džontine zahtevne standarde pa je završilo kao spisak za kupovinu, ili možda čak i kao neki od Gejbinih vlastitih žalosnih umetničkih pokušaja? Pogledala je u naspramni kuhinjski zid i videla sopstvenu uramljenu sliku letnjeg piknika, te se nasmejala kako je prikazala Džonti, oca i sebe, s kolačem većim od sve troje u sredini. Prioriteti su bili jasni. Kolač je za nju značio sve.

Zapisala je „časovi jedrenja“, pa zavirila u kredenac da vidi ima li u njemu sastojaka da umesi sutra kolač za Džonti. Bila je sigurna da će umeti da napravi neki koji smeju da jedu i dijabetičari, sa malo šećera, a dosta složenih ugljenih hidrata. Pomislila je kako će Džonti porasti od sreće kao kvasac. Gejb se osmehnu od uva do uva zbog nenamerne igre reči dok je u mislima nabrajala ključne sastojke, a onda uzdahnu, zapitavši se šta je njena baba dotad jela, jer kredenac je bio prazan ako se ne računa nekoliko konzervi sa supom, nešto malo groznih biskvita i bajat hleb na kom je bujao zaseban život. Nije to ništa valjalo. Ako je i gajila neke sumnje u vezi sa svojim preseljenjem ovamo, upravo su nestale.

Pošavši kroz dnevnu sobu ka Džontinoj spavaćoj, koja se nalazila na drugom kraju brvnare, Gejb zastade da sa uživanjem razgleda Džontine slike što su visile levo i desno od peći na drva. Jedna je bila studija u plavom, u rasponu od najbleđe zelenkastoplave pa do najtamnijeg kobalta, a druga zagasitobela, prožeta nežnom ružičastomodrom i bledezenom. Gejb pomisli na vedra popodneva kad sunce isteruje dijamantske iskre iz površine reke. Nekako je Džonti krajnje precizno znala da uhvati određeno raspoloženje ili trenutak, a ipak, kada Gejb prouči njen rad izbliza, uvek je izgledalo kao da tu nema ničega izuzev nasumičnih poteza četkicom. Eto u čemu je počivala Džontina genijalnost.

U Džontinoj sobi nešto pade na pod i Gejb promoli glavu iza vrata. Pažljivo se ušunja, diže nalivpero i spusti ga na noćni stočić. Gejb je volela ovu sobu. Bila je velika gotovo kao dnevna, samo malo uža, i puritanski nameštena: krevet, komoda, pisaći sto i jedna stolica širokog naslona, takozvana vindzorska. Duž zidova su se nizali prozori, a iznad kreveta je visila još jedna Džontina slika, ona što je podsećala Gejb

na zalaske sunca odražene u reci, sva u vatrenim, strasnim nijansama crvenila i magente.

Dela okačena po brvnari bila su impresionistička i apstraktna, dok su ona što su uznela Džonti do slave bila pre svega realističnija i tek neznatno primitivna. Jednoga dana bilo bi divno videti retrospektivu Džontinog stvaralaštva. Kada god je u prošlosti Gejb potegla tu temu pred Džonti, baba ništa ne bi odgovorila, samo bi odmahнула rukom i vratila se svome trenutnom poslu. Bilo je jasno da Džonti ne želi pažnju koju bi joj donela retrospektiva, a Gejb je smatrala da je to šteta. Džonti je pažnju zasluživala, ali samo je želela spokojan život.

Gejb se iskrala iz sobe i zaputila se na terasu. Lak pove-tarac uskomešao je krošnjje, a onda se lišće umirilo kao da je neko isključio nekakvu mašinu za to veče. Ponovo ušavši u kuću, pogledala je načas kroz vrata Džontine spavaće sobe. Jorgan se pravilno odizao, pa je Gejb pošla do automobila, još natovarenog stvarima iz njenog stana. Pocurila joj je voda na usta pri pomisli na čašu vina. Zastala je i naslonila se na kvaku. Da li zaista danas ima snage da još nešto uradi? Što se ne bi prosto sručila na divan? Ne, bolje je da ovo sad obavi, a onda će morati da smisli neku muziku za reklamu za pasulj u konzervi. Slegla je ramenima. To je sada njen život – ali makar će živeti u Bosvorgiju. Osmehnula se kad je produžila.